

9.

ACC. N:R M. 16464:1-12.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Hans Løderberg*  
Härad: ..... Berättare: *Folke Flinck, Norburgsgg. 2, Lund*  
Socken: *Lunds stad* Berättarens yrke: *charkuterier*  
Uppteckningsår: *1965* Född år *1906 i Lund*

*Stadstraditioner. s. 1-12.**LUF 126*

Skriv endast på denna sida.

9. F. Flink

f. 06

FOLKLIVSARKIVET

FINNGATAN 8

Cederberg

LUND

12 m s + 6 egna

M. 16464.

Ifylles av uppgiftslämnaren

|                                          |                                |
|------------------------------------------|--------------------------------|
| Berättarens namn:                        | <u>Folke August Flinck</u>     |
| " födelseår:                             | <u>1906</u>                    |
| " födelseort:                            | <u>Lund</u>                    |
| " yrke:                                  | <u>Markutvist</u>              |
| Makes/makas namn:                        | <u>Edith Albertina Persson</u> |
| " födelseår:                             | <u>1906</u>                    |
| " uppväxtort:                            | <u>Getinge Gärdstunga</u>      |
| " yrke:                                  | <u>hennapen</u>                |
| Faders namn:                             | <u>Anders Oleson</u>           |
| " födelseår:                             | <u>1876</u>                    |
| " uppväxtort:                            | <u>Vallkärra.</u>              |
| " yrke i staden:                         | <u>hagmarkare</u>              |
| " yrke före ev. inflyttning till staden: |                                |
| Moders namn:                             | <u>Hanna J. Malinshörn</u>     |
| " födelseår:                             | <u>1884</u>                    |
| " uppväxtort:                            | <u>Örtofta</u>                 |
| " yrke i staden:                         | <u>hinneriska</u>              |
| " yrke före ev. inflyttning till staden: |                                |
| Farföräldrars yrke:                      | <u>Rallare</u>                 |
| Morföräldrars yrke:                      | <u>hennapen</u>                |
| Antal syskon:                            | <u>6 st.</u>                   |

Ej 5. 4-6 met

~~Ej færdig~~

6 blader

blom, seder 7-8

divene 10

Ej de egne  
antickingen

1910

9.  
ACC. N:R M. 16464:1

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Min farfar hette Ola Andersson och då fick min far namnet Olsson. När han sedan kom till I 25 tog han sig namnet Flink. Han var värvad i 10 år och blev korpral.

Han var först vagnmakare hos Jönsson i Bredgatan, men detta blev för slitsamt för honom, så han gick över till byggnadssnickeriet. Det var karosser och hjul och sådant snickeri som han sysslade med. Han arbetade från sex - halv sju på morgonen till sex - sju på kvällen, det var likadant hela året. Han hade 10-12 kr/ veckan.

Taklagsfester förekom inte. Far var mycket ihop med sina arbetskamrater på fritiden. Han gick på fackföreningsmöten och var mycket intresserad.

Far var medlem av Träarbetarförbundet avdelning 7. Han hade inte tid ~~z~~ över för något extraarbete.

Han var mycket arbetslös, men det var alla på den tiden, för det var ont om arbete. Han köpte hus 1906, det låg på Trägårdsgatan 13. Det var egentligen som han blev lurad, även om han ändå lyckades reda ut det. Han var ute en dag och hade bara 2:50 i börsen och träffade en förlagsman, som hette Palmgren och bodde i Algatan. Han erbjöd far att köpa ett hus som kallades för Grönkvistarns, efter den som bott där tidigare. Han skulle bara behöva betala 1000 kronor och då skulle Palmgren själv låna honom 500. En vecka senare efter det att far gått in på köpet kom Palmgren och sade att om inte far betalade dom femhundra inom ett par dagar skulle köpet gå tillbaka och far skulle förlora dom fem hundra. Far gick då ut till sin farbror i Vallkärra och lyckades låna femhundra av honom. På så sätt blev han ägare till huset och bodde där ända till sin död 1953.

I.

ACC. N:R M. 16464:2.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Min mor var västsömmerska och sydde åt skräddare Westelin vid Stortorget. Hon sydde också mycket åt en som hette Nilsson i V. Mårtensgatan. Hon fick ungefär två till tre kronor för en fin väst, som det kunde ta 2-3 dagar att sy. Västen kom klippt och tillskuren.

Man fick hjälpas åt att städa och sköta om allting hemma. Vi anlätade aldrig barnhem. Så fort man blev gammal nog fick man börja arbeta. När jag började i skolan fick jag också börja springa med tidningar på morgonen och kvällen. Det var Lunds Dagblad på morgonen, då skulle jag vara kl 5 vid tryckeriet och hämta tidningarna. På kvällen var det Arbetet och då var man klar vid halv åttatiden. På veckobladet hade jag 15 kr i månaden och på Arbetet 12 kronor; det var sammanlagt 260 tidningar att springa med och sista stället var en speceributik uppe vid Allhelgonakyrkan.

Mina andra syskon, vi var sju syskon, hade andra springpågsjobb. När jag var 15 år kom jag i lära inne i Malmö hos Lars Jönsson. Det var far som ordnade det arbetet åt mig när han arbetade på Valskvarnen. Jag hade 70 kr/v., men i och med att man blev utlärd blev man för dyr att ha, och under depressionen blev jag arbetslös. 1935 blev jag så anställd på Vipeholm som charkuterist och hade då 154:50 i månaden.

Av mina syskon blev två hembiträden och den tredje systemen började arbeta på Lunds Skofabrik. En bror blev tryckare och en lantbrukare. Den tredje skaffade sig aldrig något rejält yrke.

ACC. N:R M. 16464:3.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

I huset fanns fyra kupor och två lägenheter med två rum och kök. Dessutom hade vi en lägenhet med ~~tre~~ rum och kök. Det bodde nog sex familjer i huset. Det var särskilt en familj jag minns vi kallade mannen för Peggy, han hette egentligen Larsson och hade sex barn. Jag tror att dom flyttade upp till Hollywood sedan.

Huset var över hundra år. Far reparerade själv mycket och lade in gas och senare elektricitet. Gjorde man inte det fick man inga ordentliga hyresgäster.

Själv flyttade jag 1936 till Gyllen<sup>-holms-</sup>borgsgatan 1, där vi hade 1 rum och kök. Där bodde vi bara en kort tid och sedan flyttade vi hit.

Rummen kallades fina rummet och vardagsrummet. Mor sydde i vardagsrummet och kunde hon hålla oss ifrån fina rummet så gjorde hon det. När det kom gäster någon gång togs dom emot i fina rummet och släpptes in fina vägen.

Mor och far låg i vardagsrummet och vi barn i fina rummet. Det var ont om sängplatser och jag låg länge under bordet. Vi hade också en harmonika som vi kallade det. Det var en utdragbar säng som man kunde fälla ihop och ha att sitta på.

När man var späd låg man först hos mor i en stor utdragssoffa. När man så blev litet större fick man ligga i en puff som far gjort själv.

Den enda möbel som var något med var en stor buffé med glasdörrar. I denna hade vi det fina porslinet och litet annat, det var särskilt, som jag minns, en karaff med tre glas, som min syster vunnit på Folkets Park.

ACC. N:R M. 16464:4.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Buffén hade far köpt av en murare i Korsgatan. Så fanns det ett skrivbord, en soffa, en byrå och ett bord med sex likadana stolar och så kommer jag ihåg att det hängde en spegel på en vägg.

I sängarna höll mor det väldigt fint. Det var först en nejandyna eller underdyna som det heter nu och så var det ett underlakan och en huvudkudde med örngott, ett sticketäcke och kanske ett överkast.

Vi hade spis som man eldade med ved, koks och kol. 1929 satte far in element, så att man slapp att elda i varje rum, utan bara i spisen i köket.

Under krigstiden hade vi karbidlampor.

På mornarna drack man havresoppa, så varm som möjligt och det hände också att vi fick bröd till. Middag åt vi på kvällen och det brukade vara ärter och fläsk, bruna bönor, kålsoppa och på söndagarna kunde man få stek, köttbullar och potatis. På lördagarna hade vi alltid sill och potatis. Mjölk fick vi dagligen som var utdrygad med dricka, som far köpte på kaggar.

Detta kallade vi för drickablandning och det var riktigt gott. Hästkött kunde vi också få ibland. Mest var det torsk och sill som vi åt.

Vi åt litet grönsaker. Det kunde vara att vi fick stuvade morötter ibland, men för övrigt var det nog bara rädisor. Det hände att vi fick apelsiner till jul.

Far var medlem av Fenix och där köpte vi all vår mat. Mor brukade baka vetebröd, men aldrig något matbröd. Ibland kunde vi få en kvarts gris och den torrsaltade far nere i källaren. Han gned fläsket så att det började svettas och då bildades det litet lake.



ACC. N:R M. 16464:5.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Höns och kaniner hade vi och slaktade allt som oftast. Hönsfjädrarna ångades och användes till stoppning.

Mina föräldrar hade potatisslott på nuvarande Revingegatan. Denna hyrdes av stan för 10 kr/år. Det som sattes räckte hela året. Den var på 200 m<sup>2</sup> och det brukade bli 3 - 4 hl potatis. På vintern körde jag dit gödsel på "röllebör" från hönsgården.

Maten kokades mest. Vi hade nog bara järngrytor, och någon koppar-kittel.

Far brukade sitta och klippa sockertoppar på kvällarna. Det enda som vi konserverade var rödbetor, gurkor och lingon. Äggen lade vi i vattenglas. När vi saltade sill brukade det nog bli fem kilo i stöten. Lingon konserverade vi mycket säkert 10 - 15 liter. I källaren hade vi morötter i grus.

Under krigsåren gick man hungrig alltid. Det var kö överallt och man måste ha kort till allting. Mor delade ut ett grovt bröd till oss var i veckan och så fick vi hushålla bäst vi kunde. I Trelleborg trängdes järnvägsagnar, fullastade med mat som skulle till Tyskland, men här hemma fick vi ingenting. Det var tack vare den där förbannade tyska drottningen.

Vi åt två mållmat om dagen, det var middag och kvällsmat. Till kvällsmat fick vi vanligen stekta potatis eller rabbor.

Alla åt på en gång. Vi satt vid två bord, ett litet som far hade gjort och ett stort. De vuxna och de äldsta barnen satt vid det stora och de yngsta vid det lilla. Det var mor som portionerade ut maten och det serverades till exempel aldrig mer än två köttbullar till var och en.

ACC. N:R M. 16464:6

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Man fick gå med matsäck till far när han arbetade, det gjorde alla barn. Det var smörgåsar han fick, och man fick vänta medan han åt och ta burken med tillbaka. Vi tilläts prata vid bordet.

Till porslinet hade far gjort ett skåp ute i köket. Allting var köpt, för de hade ingenting ärvt. Vi hade bjudningar vid konfirmationerna, då det bjöds på kaffe och hembakade kakor. Den enda sprit som förekom var brännvin.

De kläder man hade var en cheviotkostym och ~~h~~ arbetskläder. Jag tror faktiskt att far hade en gammal bonjour också, som han köpt begagnad. Han hade en gammal hög hatt också, en med uppåtböjda brätten. Mor sydde allting till sig själv, så hon behövde inget köpa. Vi pysar fick ärva efter varandra.

På fötterna hade man tofflor och om sommaren gick vi barn alltid på platt. Vi anlidade en skomakare i Stora Tvärgatan som ballade under tofflorna för oss.

På huvudet hade vi mössor och far hade hatt och om sommaren hade han en vit skärmmössa. Mor hade hatt när hon skulle vara fin annars hade hon alltid schalet. Ibland kunde man se sådana som var ekivokt klädda, men vågade dom sig ner hit så gav vi dom prygel.

Vi kallade våra föräldrar för Mor och Far. Du sade vi aldrig. Till andra vuxna sade vi t. ex. fru Larsson och till män använde vi bara efternamnet. Sinsemellan sade mor och far du eller också namnet.

Vi hade också farfar och mormor som bodde i ett rum och kök i jämte. De betalade aldrig något, för de hade inget att betala med. Mor bar alltid in mat till dem för mormor hade nog med att sköta farfar som var sängliggande

ACC. N:R M. 16464:7.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

hela tiden han bodde här. Mormor stickade strumpor. Farfar var rallare.

Till oss barn hade far gjort en vagn som man kunde dra spädbarnen i. Far var mycket sträng och agade oss ofta med en rotting. Skrämde dom oss någon gång så var det med sotaren.

När man var hemma på kvällarna skulle man läsa läxor och om man blev klar med det fick man gå ut till klockan nio. Alla gick till sängs på samma gång. Ibland satt mor uppe och sydde till långt fram på natten.

Ibland kom fars kamrater hem till honom och drack gök. Ibland hände det att dom kom och hade sina fruar med sig. De satt då i trädgården i det så kallade lusthuset och drack kaffe.

Det kunde vara någon gång att vi tog tåget ut till Fågelsången. På sommrarna for vi ibland till Bjärred och badade, det var det roligaste man visste.

Vi barn fick aldrig leka inomhus med andra kamrater. Ute lekte vi för det mesta "Svara mig lilla Låtis" det var detsamma ungefär som "dunk". Man har en som räknar medan de andra gömmer sig. När han skriker gäller det att komma fram och klappa tre gånger på det föremål som utvalts utan att bli tagen av den som räknar eller av dem som han eventuellt lyckats ta.

Vi lekte också Hå och Duva och det var detsamma som Rymmare och Fasttagare. Vi brukade också spela Kännboll, Fotboll, Långboll också naturligtvis Topp där man hade en trådrulle och en piska, gjord av ett ålaskinn.

Det enda nöjet som fanns var biografen, men det var sällan man hade pengar att gå.

De gäng som fanns var dom som bodde i samma gata. Det var ofta så

ACC. N:R M. 16464:8.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

att man bildade ett gäng som brukade spela boll ihop och sedan blev det så att dessa alltid höll ihop mot andra. Fotboll brukade vi spela ute på Knektafältet, det var gamla Raffinaden där I 25 hade hållit till.

Mot Grisarna i Katedralskolan höll alla nödaungar, eller Brackor som dom också kallade oss, ihop.

Dansade gjorde vi på midsommarafton efter dragspel. Födelsedagarna var det enda som firades, Då hände det att det bjöds på extra kaffe och kakor. Fick man något så var det bara nyttosaker man fick.

Vi har blivit döpta på BB allihop. Jag konfirmerades i Domkyrkan och fick då en ny kostym och en fickklocka. Till förlovning och bröllop hade vi guldringar.

Bröllop hade vi hemma och det var lånade kläder man hade på sig. När farfar dog låg han i källaren och dom hade strött granris på golvet. Han begravdes i Vallkärra och dom åkte med häst och vagn ditut. Det var bara dom närmaste som var med.

Det kunde hända en och annan gång att man fick ett vykort. Nyår vakade vi inte in. På fatan hade vi satt in björkris. Och på påsk förekom det att vi fick färgade ägg, mor hade gnidit dem med lökskal.

Vi brukade gå hela familjen i demonstrationståget ut till Folkets Park.

På Märten hade vi alltid en höna. Till Jul bakades det en del extra. Vi hade julgran som vi barn klädde med litet glitter och annat krams. Vi gick alltid och tittade på julsmyckningen. Om vi fick några presenter var det bara strumpor och underkläder och sådant.

ACC. N:R M. 16464:9.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Läkare brukade vi anlita. Doktor Gren var mycket hemma hos mor. Om man var förkyld fick man varm dricka och socker. Mor var mycket fin på att massera bort sensträckningar. Mor hade termometer, men vi använde den aldrig. Mor hade gallsten och dåligt hjärta och cancer, dom hade tagit bort ena bröstet på henne. Hon dog 1945.

Alla förlossningar var på BB.

Mor och far badade regelbundet på varmbadhuset var 14 dag.

Skäktor och kackerlackor fanns det hemma, trots att mor höll rent och fint. Vi försökte bli av med dom genom att stryka väggarna med terpentin. Ohyran kom antagligen inifrån lägenheten i jämte för där kunde man inte hålla tillräckligt rent.

Råttor fanns också, men far försökte hålla efter dem. Han grävde ner en halv meter bred plåt runt hela huset. Dom kom från granngårdarna och från sopestånden.

Mor städade var vecka med såpa och soda och använde långborste och vanliga borstar också rottingen till trasmattorna.

Mor tvättade i bryggerhuset och hängde till tork på gården eller på vinden som var ganska stor. Sedan manglade vi hos en som hette Vakt i Trädgårdsgatan. Det var en stor tung mangel, som skulle dras för hand, och det var kallt som i ett tjyvahål i det uthuset där den stod. Det var soda och såpa som användes.

Den enda socialhjälpen jag vet att vi fick det var ett par tofflor, som vi fick hämta på Mårtenslund. Vi kunde inte få någoting i skolan eller någon annanstans, för de sade bara att far hade hus, men det kunde vi ju

ACC. N:R M. 16464:10.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

inte äta utav och det var ju köpt på skuld.

Man kunde under kriget få hämta middag vid ett ångkök i S:t Petri Kyrkogata. Det var bara kokt mat man fick, och man fick stå i timmar i kö ibland.

Vi lade in ansökan om hjälp, men det var bara sådana som fjäskade in sig hos styrelsen i staden som fick.

Första gången far fick pension fick han 55:50 om året. I Trädgårdsgatan nummer elva bodde det en massa fruntimmer och en del gamla, som fick bo billigare. Så fanns det ett ställe som hette Ruveslaget, där hade far en kusin som hette fru Sjöbäck, det låg på Algatan.

Vi var med i begravningskassan Solid. Det var ett bra skydd med en liten premie.

Vi läste Allers Familjejournal och någon gång Tidsfördrif. Arbetet fick vi gratis så länge vi sprang med den, sedan kostade den 3:75 i kvartalet.

Far gick på många föredrag och hans politiska ideal var Axel Danielsson. Vi var med i Staskyrkan, och far och mor höll styvt på konfirmationen. Jag har aldrig varit i julotta.

Mina föräldrar ville gärna att jag skulle läsa. Jag hade ett gott läshuvud och var duktig i skolan. Jag studerade på kvällarna i ABF och läste språk men man fick mindre och mindre tid. Det var en gång en tjänst på Tekn. verken, som jag nog hade kunnat få, men det fordrades en borgen på 1000 kr.

Vi hade en student som bodde hos oss under hela sin studietid och han blev visst advokat.

Far ville att jag skulle bli målare, men vi hade en bekant som stod

ACC. N:R M. 16464:11.

9  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

i en charkuteriaffär och det var hontsom inspirerade mig till att bli pölsebagare.

Vi ansåg oss vara likställda, alla som bodde i Nöden. Norbergsgatan 2 där vi nu bor ansågs då vara finare. Här bodde då professorer och annat fint folk. I denna lägenheten bodde ärkebiskop Eiden, på den tiden då han låg i Lund och studerade.

Var och en höll sig till sin gata här i Nöden och det var också där som man trivdes bäst.

Det var bara Stadsparken och Folkets Park som fanns på den tiden. Omtyckta promenadstråk var Klostergatan och storgtorget.

Vi kallade det höga huset på Mårtensgatan för Remsan, för det var högt och smalt. I hörnet av Laurentiigatan och Bredgatan låg Strykjärnet, det var byggt som ett strykjärn.

Det hörde liksom till att man skulle kivas med judarna härnere. Hade man varit ute och festat och blivit litet full, då skulle man bråka med judarna också för att det skulle kunna anses som en lyckad kväll. De var konsiga i sina seder och bruk. På sina högtider tände de ljus och åt osyrat bröd.

När någon skulle begravas och skulle köras till Malmö, följde hela begravningsståget efter och när de kom till Stadsgränsen stannades de och böjde sig ner till marken och tog symboliskt upp stenar och grus som de låtsades kasta efter likvagnen.

När Judarna skulle slakta en höna högg de inte huvudet av den utan

II.

ACC. N:R M. 16464:12.

9  
FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

skar bara ett snitt i halsen på den och lät den flyga.

Malmöjudarna slaktade i Arlov och dit leddes djuren ifrån Malmö. Det var en ruskig slakt. Djuren hillades fast om benen och drogs omkull, bara när dom föll omkull var ruskigt att se. När djuret så låg bands huvudet fast vid golvet. Huvudet fördes bakåt så halsen sträcktes. Så tog magistern som kommit ifrån Malmö tre händer fulla med vatten och hällde på halsen på djuret och rabblade sedan en lång ramsa. Så skar han ett snitt i halsen på djuret. Det kunde ta 15 - 20 minuter innan det dog och det kunde inte spralla, det var hemskt. Så undersökte magistern lungan, och magen och fann han en spik så blev det träff, dom ville alltså inte ha det djuret.

Godkände han djuret stämplade han det med sin kochoch-stämpel och så fick det hänga till morgonen då det skulle till besiktning hos en veterinär. Judarna ville bara ha 2 framben, sex revben och 3 ryggkotor. Bakdelen var det för mycket ådror i - det var faen i den. Så togs köttet till en affär i Löjtnantsgatan där skulle köttet ådras, ådrorna skulle alltså dras ur. Detta görs fortfarande.